

chiar vitiele, cari lu conducu in starea cea misera, in carea se gasesce astadi.

Daca inteliginti'a noastră nu valoreza astadi din nefericire in ochii lumii atât, cât merita, apoi de buna sēma caus'a este, cā suntem antestatatorii unui poporu amaritu si seracu. Va se dica, daca voimu, se ne ridicāmu pe noi in ochii lumii, se cautāmu se intarimu *fundamentulu*, pe care sustāmu si pe carele numai ne potemu inaltia, ér acestu fundamentu este poporul. Sórtea noastră a tuturoru este stensu legata de sórtea poporului, pe care lu-conducemu. De va fi starea lui buna, atunci buna va fi si sórtea noastră, ér de va fi rea, amare ne voru fi si nōue dilele nōstre.

Cu chipulu acest'a lu-vomu face se intielēga, ca noi i-suntemu adeverati binefacetori, noi lu-ajutam, cā sé-se inaltie in bunastare, si asia si elu la timpulu seu va poté prestā cu mai mare usiurintia si chiar cu placere sarcinile, cari ne vedemu necessitati a-i le impune; dar mai multu vomu poté restabilí între noi legatur'a aceea stensa, ce trebuie se existe între toti factorii unui poporu, ce pórtā pe drapelulu seu: cultur'a si progresulu.

Se damu dara cu totii poporului nostru, fiacare in cerculu seu de activitate, aceea ce potemu, si aceea, ce-i trebuie, si atunci se fimu siguri, cā poporul nostru nu ne va remané datoriu. Elu inca va voi si ne va poté dá tributulu seu, acelu tribut, carele este uniculu isvoru de venitu necesariu pentru progresulu nostru in tōte directiunile.

„Compendiu de geografia universală“

prelucratu in usulu scōleloru medie si a preparandieloru, de Teodoru Ceontea, professoru preparandialu, Aradu 1880. Cu tipariulu diecesanu.

Déca aruncāmu o privire asupra literaturii didactice, trebuie se recunōscemu, cā progresulu facutu pana acuma este inca fōrte neinsemnatu. Manuale pentru scōlele poporale mai avem, si am poté dice, cā mai mare parte sunt bunisiōre; dar nici aceste nu ducu la scopu, daca invetiatoriulu nu posiede in mesura mai mare si in modu temeinicu cunoscintiele depuse in cārtile elementare. Invetiatoriulu acel'a nu se fericesce pe terenulu atât de frumosu alu educatiunei si instructiunei, carele crede a esplicā eleviloru sei diferitele obiecte de invetiamentu pregatindu-se insusi numai din manualele menite pentru bāiati. Aceste numai atunci voru produce mai multu sporiu, daca avem manuale bune pentru institutelu preparandiali. Dar asemenea manuale ne cam lipsescu, in privinti'a lor suntemu mai seraci.

Scopulu acestoru sīre nu este de a scrutā caus'a acesteia; voimu numai se facemu cunoscutu cetitoriloru acestei foi unu opu nou intitulatu: „*Compendiu de geografia universală*“, de profesorulu preparandialu din Aradu, Dlu Teodoru Ceontea.

„Intre tōte obiectele reale geografi'a este cea mai importanta,“ — dice Curtman. Si ast'a intr'adeveru este asia, cāci cu geografi'a in mana omulu calatoresce preste totu covorulu pamentulu fara ca se-si parasēca patri'a sa; invētia a cunōsce diferite tiri si popōre, datine si moravuri; stadiile de cultura — reoglandate in acēst'a carte ce cuprinde intrég'a lume esterna — serve-scu de icōna viua si indreptariu bunu pentru celu ce adōra cultur'a si se lupta pentru ea. Pe scurtu geografi'a face din omu unu adeveratu Ulyses, carele trece munti si vāi si strabate pana la oceanuri, se aventa dela unu polu pana la celalaltu, si pretotindenea prēmăresce armoni'a naturei — oper'a divina.

De cand marele geografu C. Ritter a tienutu prelegerile sale publice innaltiandu geografi'a la adeverat'a ei valōre sciintifica, si a introdusu unu metodu rationalu, de atunci manualele geografice nu suntu mai multu nisce simple notitie topografice, fara sucu, fara viētia. Ele trebuie se intrunēasca conditiunea cardinala espusa fōrte bine si corectu de autorulu opului, de care este vorba. „In geografia trebuie se cuprendemu intregu ciclulu creatiunef, deci si pre omu, cāci densulu ambina tienuturi intregi prin comericiu, pusetiunea sociala etc. Omulu face tieriloru margini, edifica cetāti . . . , impreuna riuri, le conduce cum voiesce, elu unesce si despastiesce, edifica si ruinēza, streforma, produce si reinoiesce, apoi ce e mai caracteristicu! pre omu lu-afiāmu pre intrēga faci'a pamentulu, deci in diferite stadii fizice si morali. Pretotindenea e in conflictu cu caus'a si efectulu . . . ; asia dara geografi'a trebuie se-lu trateze dupa corpu, caracteru, moravuri si datine, adeca dupa tōte insusirile sale fizice, morali si intelectuali.“

Se intielege, cā observarea acestei conditiuni delatura metodelu nerationalu, mechanicu de odiniōra, si geografi'a devine unu studiu necesariu atât pentru cultur'a materiala cât si pentru cea formala in deosebi.

Premitiendū aceste se trecemu la „Geografi'a“ dlui prof. Ceontea.

Se ne oprimu mai antaiu la impartirea opului. Dupa unele notiuni generali se tratēza pamentulu ca unu intregu, privitu : a) ca corpu lumescu, (geografi'a matematica) b) ca organismu, (geogr. fizicala) si c) ca locuinti'a omului (geografi'a politica.) Aici se insira la primul loc Europa in frunte cu patri'a noastră Austro-Ungari'a, urmēza

celelalte staturi din Europa, apoi tractarea celorlalte părți ale lumii. Vedem, că autorulu a purcesu *analitice*, precum e și mai recomandabilu în scólele medie și preparandii, căci astfelu elevii nu numai că organizéza și esplica cele invetiate, ci totodata desvólta mai multa spontaneitate facia de celelalte obiecte.

a) Problemele din geografía matematica sunt tractate cât mai claru și precisu și ne potemu numai bucurá, că autorulu a pusu deosebitu pondu pre raportulu dintre pamentu și sóre, carele forméza pentru scóla capitlulu celu mai importantu din intrega geografía matematica. Elementele de chronología virite în acést'a parte servescu de indreptariu bunu mai vertosu pentru teologi și preoti.

b) Partea física ne represinta pamentulu ca unu *organismu*, precumu și trebuie se fia. Aici invetiámu a eunósce diferitele fenomene, frumsetiele pamentului, misicările oceanurilor și ale măriloru, cari tóte ne convingu despre essistinti'a lui Ddieu. Imperatiile botanice și zoologice de prin diferitele zone, ne aréta pana la evidintia, că ori unde ne aruncámu privirea pretotindenea gasimu misicare, pretodindenea ni se ivesce pamentulu ca organismu activu, plinu de viétia și farmecu. Despre acést'a parte putem dice intr'adeveru că „ne conduce în gradin'a ceaminunata a naturei.“

c) Partea política ne dá o icóna fidela despre tóte părțile lumii. În Europa patri'a nóstra ocupa locul de frunte și e tractata cât se póte pe largu conformu recerintieloru metodice. Aici cu geografía merge mana în mana și partea istorica. Ne-amu bucuratu vediendu că autorulu a innaltiatu și locurile natale ale celoru mai renumiti barbati ai nostri trecuti din viétia, totodata și locurile unoru eveniminte epochale, ce taia în istori'a nationala. Nu putem inse trece cu vederea o neinsemnata dorintia a nóstra în privinti'a partii din urma. Ni-ar fi placutu fórte, daca autorulu ar fi marcatu orasielē mai de frunte, și le-ar fi numerisatu, căci astfelu scolarulu e de o parte mai atentu, éra de alta parte i se usuréza munc'a mai vertosu la repetirea celoru iuvetiate. Si ast'a o affámu cu cale cu atât mai tare, cu cât scolarulu nu are registrulu generalu. Credemu inse, că la editiunea a dou'a nici aceste momente nu voru lipsi.

Fórte bine a facutu autorulu, că adresandu-se catra corpulu didacticu, a indegetatu momentele principali ale metodicei geografice.

Noi putem numai gratulá din anima autorului, pentru că a inavutitu literatur'a didactica cu unu opu demnu de tóta recunoscinti'a, și lucrē recomandámu invetiatoriloru nostri în deosebita atentione.

Dr. Lazaru Petroviciu.

Pitagor'a și principiile lui pedagogice. *)

Datele remase despre Pitagor'a ne spunu, că elu s'a nascutu în *Samos* la anulu 580 înainte de Christos. Elu a avutu de invetiatoriu mai antaiu pe Hermadom'a din *Samos*, carele lunitiá în musica și în cetirea poetiloru, ér mai tardiu pe *Tales*, *Anaximander* și pe *Pherechide*, carele i-inspirá directiunea religiósă. Manatu de dorulu de sciintia calatori Pitagor'a în anulu 22 alu etáti sale în *Egiptu*, ca se-si însusiésca cultur'a preotiloru de acolo. În *Egiptu* petrecù pana în anulu 44 alu vietii sale. Aci studiá cu multa profunditate tóte sciintiele preotiloru egipteni și anume: teologi'a, jurisprudenti'a, astronomi'a și metematic'a. Din *Egiptu* merse la *Babilon*, ér dupa aceea se întórse în patria. Neaflandu inse aici terenu pentru validitarea principiiloru sale, merse în Itali'a inferióra, și fundá în orasiulu *Croton* o scóla.

Cu ajutorulu cunoscintieloru sale și prin esteriorulu seu celu frumosu și impunetoriu Pitagor'a si-cascigá iute partizani și aderinti. În *Crotonu* si-reincepù activitatea prin aceea, că aduná tenerimea în giurulu seu, și i-vorbí mai antaiu despre valórea și superioritatea trecutulu facia de presinte, cât și despre meritele ómeniloru în etate facia de teneri, cu scopu că prin acést'a se desvólte în ascultatori stim'a și respectulu celu detorescu parintiloru și preste totu betraniloru. După aceea indemná pe teneri a-si impliní detorintiele impreunate cu viéti'a. Elu le dise, sé-se póte facia de amici astfelu, că se nu le póta deveni nici odata inimizii, ér facia de inimizii într'unu modu și cu o maniera, prin carea se si-i faca cât mai curend amici. Facia de betrani sé-se póte ca și facia de amici, ér facia de ceialalti ómeni din lume sé-se póte cá si facia de nesce frati. În fine indemná pre tenerime a ingrigí mai pre sus de tóte de desvoltarea spiritului. Este o mare contradicere, dicea elu, se privesci sciinti'a de lucrulu celu mai mare în lume, dar se nu-ti ieai ostenéla și timpu, cá se o inveti. Desvoltarea corpulu sémena cu amicitia unor ómeni, cari ne parasescu indata ce nu mai au interesu de noi, în timpu ce desvoltarea spiritului este ca și amiculu adeverat, carele ne remane credintiosu pana la mórte; ba mai multu, prin unu spiritulu desvoltatu potemu se lasamù în urm'a nóstra și dupa mórte unu renume bunu. Sciinti'a singura o potemu invetiá dela altii, fara cá ei se pérda ceva prin acést'a. Cultur'a spiritului face pe omu superioru în tóte afacerile publice, lu-face domnu și stepanu preste totu ce esista în lume.

Aceste cuvinte ale lui Pitagor'a insufletira

*) Dupa Schmidt.

förte multu tenerimea spre virtute si sciintia, ér capeteniele orasiului lu-invitarä cá se vorbésca ce mai are de vorbitu catra toti cetatienii. Elu urmä acestei invitäri si vorbindu cetatieniloru le dise cá possessiunea si puterea de statu se baséza pe dreptatea intru administrarea acestui bunu concediutu noue, ér acéstä dreptate este protegiata de puterile, cari sustienu universulu, si se respaltesce dupa mörte. Vorbindu de detorintiele barbatiloru in familia i-animä pentru amörea facia de femei si facia de copii. Tient'a barbatului se fia totdeun'a indreptata intr'acolo, cá se fia iubitu si stimatu de femei'a si pruncii sei.

Pitagor'a vorbi apoi si femeiloru in templulu dieitiei Her'a. Cuventarea sa catra femei si-o incepü prin aceea, cá mai autaiu laudä pietatea femeiloru, ér dupa aceea le indemnä a-si iubi si stimä barbati mai multu decât pe parinti. Le indemnä a nu contradice barbatiloru, ci a le cedä; cea mai frumösa virtute a unei femei este supunerea si blandetiele. In blandetie consiste puterea femeii. Femei'a sè-se pörte cu cea mai mare pietate, si prin pietatea ei se inspire casei intregi tendenti'a de a-si indepliní conscientiosu detorintiele. Invitatu fiindu vorbi Pitagor'a si catra prunci in templulu lui Apollo. Prunciloru le dise, se invetie a se portä de mici cu töta cuviinti'a, se iubésca si onoreze pe betrani, si se urmeze esemplului loru. Cu cât iubescce mai multu unu pruncu pe parinti sei, cu atât este mai placutu inaintea lui Ddieu, si cu atât potu sperä mai multu, cá Ddieu va audí rogatiunile loru, si le va impliní cererile.

Prin aceste cuventari si-cascigä Pitagor'a unu renume mare in Croton si giuru. Scöla lui nu o cercetäu numai teneri, ci si barbati inaintati in etate si chiar de positiuni inalte, principi si regenti. Astfelu inca dela începutu scöl'a lui se impartí in döue despartieminte, si anume: in despartimentulu, in carele erau tenerii, elevii sei, numiti matematici si fisici, si in despartimentulu barbatiloru, caror'a le propunea principiele morali si doctrin'a despre viéti'a sufletului dupa mörte.

Pitagor'a tienea prelegerile sale intr'o casa zidita anume spre scopulu acest'a. Edificiulu ér astfelu intoemitu, încät intrensulu locuiau toti scolarii sei. Spesele intretinerii se acoperiau din tacsele, cari le depunea fiacare elevu la intrarea sa in acestu institutu, si cari se adminis-träu de unulu dintre elevi alesu anume spre scopulu acest'a. Prin acést'a voiä Pitagor'a se descepte in elevi semtiulu de a lucrä unii pentru altii, si semtiulu de egalitate si infrantire conform principiului seu: amicii trebuiescu se aiba töte in comunu.

La primirea in scöla érä Pitagor'a förte scrupulosu. Mai nainte de a primi pe cineva in institutu lu-supunea unei stricte cercetäri. Cu deosebire intrebä dupa modulu vietii de mai nainte. Pe langa acést'a supunea pe toti acei'a, cari voiau se intre in scöl'a lui la unu examen, la care i-admitea numai dupa unu timpu de proba, carele tienea 5 ani. Daca cineva potea prestä acéstä proba, cá Pitagor'a se fia multiemitu atunci se primia între scolarii lui.

Instructiunea o incepea Pitagor'a prin aceea, cá dedea eleviloru sei unele principii scurte, se le invetie de rostu, purcediendu din principiulu, cá omulu scie numai atât cât tiene minte. Aceste sentintie constau parte din intrebari si respunsiuri parte erau sentintie scurte, in cari se esprimäu principie insemnate. precumu: „Ce este mai frumosu? Armoni'a.“ „Ce este mai puternicu? Intelligenti'a.“ „Ce este mai banu? Fericirea.“ „Inceputul este jumetate din intregu.“ „Sunetulu metalului este glasulu unui spiritu in chisu.“ „Marea este o lacrema.“ „Nu dá cu usiurintia drepturile din mana.“ Cele mai multe sentintie se referiau la Ddieu, si la modulu, cum se traiésca omulu, ca viéti'a lui se-fia unu cultu continuu alu lui Ddieu, precum: „Este unu lacru absurdu a acceptä binele de aiurea si nu dela diei; daca este unu Ddieu, si acést'a este Domnulu Universului, atunci urméza de sene, cá omulu numai dela acést'a se céra, si se accepte binele.“ „Omulu trebuie sé-se însöre, si se créscä prunci, ca dieitatea se aiba adoratori si servitori.“ „Urméza lui Ddieu.“ „Nimenea nu este liberu, carele nu scie sé-se predomnésca in ori ce privintia.“ „Se nu ajuti nimenui cá sé-si iea sarcin'a de pe umeri, cá se nu fia caus'a la imputienarea osteneleloru omului,“ si altele. Vieti'a eleviloru lui Pitagor'a érä normata prin legi pana in cele mai mici detaiari. Elevii trebuiau se traiésca cu cea mai mare dieta, cá se-si pöta sustiené sanatatea corpului si vioitiunea spiritului. Pitagor'a tienea se deprinda pe elevii sei se invinga töte contrastele internului loru si astfelu se produca in sufletulu loru deplina armonia.

Idei'a fundamentala in educatiunea lui Pitagor'a érä, cá se deprinda pre elevi cu unu modu de cugetare bine definitu, strictu si moralu prin invetiarea adeveruriloru staverite de esperienti'a trecutului. Astfelu educatiunea morala este mai pre sus de educatiunea intelectuala. Acéstä educatiune morala avea unu caracteru curatu religiosu. Principiele lui Pitagor'a erau nisce dogme si perceptive religiose menite a regulä viéti'a omului dela nascere pana la mörte. Pitagor'a creä o scöla, in carea dominä pietatea, stricteti'a moravuriloru, moderatiunea, barbati'a, ascultarea facia de superioritate si lege, fidelitatea si töte virtu-

tile. Elu voi se reformeze intréga viéti'a morala prin religiune. Elu tiente ca prin invetiare si practicare continua se intiparésca pentru totdeuna eleviloru sei principiile sale religióse morali. Acesta este fundamentulu, pe carele se baséza intréga educatiunea lui Pitagor'a.

Pre langa caracterulu religiosu alu educatiunei punea Pitagor'a mare pretiu pe musica. Idealulu educatiunei este dupa elu, cá omulu se cunósca tóte lucrurile dupa fiinti'a si natur'a lor, si astfeliu se-si intocmésca viéti'a. In acést'a ajuta pe omu music'a, pentruca ea produce armonia in sufletu. Pitagor'a púrcéda din principiulu, cá prin musica se pota predomni patimele, si prin melodii acomodate se pota schimbá sentimentele omului, si astfeliu music'a este in stare a curá bólele spiritului si a restabilí sanatatea corpului.

Intre sciintie ocupá loculú primu matematic'a, dupa acést'a gramatic'a si principie de logica.

Dupa ce seversiau elevii cursulu elementaru se initiau in misteriele relegendii, in jertfe, li-se dedea unu cursu superioru de matematica, musica si sciintiele naturali.

Interesante suntu doctrinele lui Pitagor'a despre omu si missiunea lui. Omulu, invatiá elu, se nasce neperfectu si aplecatu spre mandria; inse prin o educatiune nentrerupta in decursulu vietii întregi trebuie sè-se emancipeze de gresielele inascute, si sè-se inaltie la curatiéni'a sufletului si a inimei. La acést'a lu-conducu deprinderea inca de timpuriu a se retiené si predomni in mancare, beutura, si preste totu predominirea in tóte, precum si indreptarea reciproca prin bunavointia si amicitia si prin cultura. Missiunea omului pre pamentu este a-si cascigá o adevérata sciintia, sciinti'a despre acele obiecte, care dupa natur'a lor suntu eterne si nestremutavere. Intieptiunea nu are altu scopu, decât cá prin invetiaturile ei se-lu faca pe omu capace a se emancipá de pofte si sensualitate, cá astfeliu se-lu conduca la Ddiu, si se-lu faca demnu de elu.

Donedieci de ani a traitu Pitagor'a cu ai sei in Croton o viéti'a fericita, cascigandu-si mare renume in tóte partile. Din scól'a lui au esitu multi ómeni insemnati, ér elu avea o mare autoritate. Cu tóte acestea separatismulu scólei sale si cu deosebire impregiurarea, cá in scól'a lui erau mai cu séma dintre aristocrati si ómeni avuti lu-facura neplacutu masei cei mari a poporului. Astfeliu cu ocaziunea unei rescóle a poporului fu esilatu, merse la Metapontu, unde muri in anulu 99 alu vietii, dupa unii scriitori in templulu museloru, dupa alii de superare, dupace mai nainte a fostu scapatu din flacarile casei, in carea si-cautase scapare, si carei'a poporului i-deduse focu.

Pitagor'a a fostu fara indoiéla mare pedagogu. Elu a cuprinsu mai antaiu idei'a educatiunei. Educatiunea o basá pe relegendii, si de scopu alu educatiunei priviá producerea armoniei in omu, astfeliu, cá in tóte imprejurarile, se fia consciu de cele eterne si vointi'a sa se-si o indrepteze conform idealeloru eterne.

Momentele principali ale invetiamentului suntu la Pitagor'a: memori'a, agerimea mintii, si desvoltarea sentiului de a scrutá insusi, si a placerii spre studiu. Elu pretindea dela scolari tacere si ocolirea oricaroru meditari subiective, ér dela invetiatori pretindea se fia scurti in predarea invetiamentului. In educatiunea morala suntu factorii principali rusinea si deprinderea. In disciplin'a scolaria pretindea blandetia si afabilitate, ér in admonitiuni sè-se arete strictetia impreunata cu bunavointia. La primirea in scól'a sa elu impartia si instrua pe elevi dupa capacitate. Invetiatoriulu este urzitoriulu adeveratei vietii si alu cugetarii in omu. De aceea pretindea elu dela invetiatori se nu privésca instructiunea de medilocu de a-si cascigá bani. Din portarea invetiatoriului se nu se véda nimicu altu ceva, decât tendinti'a dupa virtute si intieptiune. Pe parinti i-privesce Pitagor'a de crescetorii naturali ai copiiloru. Ei trebuie se aiba totdeuna in vedere acést'a chiamare sublima.

Pe calea acést'a voiá elu se produca armonia intre ómeni, precum esista armonia si in lumea morala, si anume armonia intre corpu si spiritu, armonia in cugetare, sentimentu si voiá, armonia intre parinti si copii, între invetiatori si prunci, armonia intre ómeni prin iubirea si amicitia, armonia in fine intre ómeni si diei. Ori cât a fost Pitagor'a de departe de acestu idealu, si ori cât se vedu in faptele lui scaderile timpului, totusi elu a fost celu dantaiu, care a esprimatu in teoria, si s'a incercatu, se validiteze idealulu educatiunei.

Brasiovu 17/29 fauru 1880.

Domnule redactoru !

Ve rogu, binevoiti a inserá in jurnalulu, ce aveti onóre a-lu redige, urmatóarele observatiuni dela unu amicu alu scólei si in specia alu invetiamentului elementaru. Este in adevéru unu semnu fórte imbucuratori, cá in fine si invetiatorii nostri au inceputu a tiené contu de progresulu, ce face invetiamentulu primaru in statele cele mari civilisate, si au inceputu a aplicá si in scólele nóstre elementare metodele, cari s'au doveditu prin practica mai bune si mai rationale. — Tocmai acumú mi-a venit in mana si partea a dou'a din „Aritmetic'a“ braviloru nostri invetiatori Dometiu Dogariu si Ion Dariu, si am observatu cu cea mai via satisfactiune, cá numittii invetiatori au tienutu contu strictu de principiulu instructiunii intuitive, care dupa principiile mai nóue pedagogice

forméza partea fundamentală a învățământului elementar, că au observat cu toată îngrijirea gradul de dezvoltare intelectuală al elevilor și în fine că au acomodat exemplele după împregiurările sociale și economice ale poporului nostru. — Scurtu, nu am destule cuvinte, prin cari se recomandă învățătorilor noștri acestu manualu eminentu.

Consistoriile noastre școlare încă aru trebui să-și ocupe mai cu din adinsul de instruirea elementară, carea este basă societății, — se încoragieze și se sprigină cu premii și prin recomandări, pe cei ce și-aduc tributulu seu pe altarul instrucțiunii publice. —

Primiti, domnule redactoru, incredințarea deosebitei mele stime și considerațiuni, ce ve păstrezu.

Dr. Vasilie Glodariu,
profesoru gimnasialu.

D i v e r s e.

* **Societatea de lectură a adulților romani** din comună Semeacu a ținut în seră de 14/26 februarie o ședință publică cu următoarea programă: 1) Cuventu de deschidere de președintele societății *Demetriu Ganca*, preot; 2) „Mersulu” naționalu executat de corulu adulților; 3) „Cătra poporul român,” poezia declamată de *Gregoriu Rossiu*, învățătoriu la clasă a două; 4) „Arcasiulu” executat de corulu vocalu; 5) „Sergentulu,” poezia de *V. Alexandri*, declamată de *Petru Gulesiu*, econom; 6) „Marsiulu Plevnei,” executat de corulu vocalu; 7) „Mosiu Martin,” poezia de *I. Grozescu*, declamată de *Lazar Ionescu*, învățătoriu la clasă a prima; 8) „Romanasiulu,” executat de *Georgiu Calusieriu*, econom; 9) „Adio la o copila,” poezia executată de corulu vocalu; 10) „Cojoculu blestematu” poezia de *Petru Dulfu*, declamată de *Ioan Rossiu*, econom; 11) „Mominte dulci,” executat de corulu vocalu; 12) Cuventu de închidere, de președintele societății, părintele *Demetriu Ganca*. Această ședință a fost primă încercare pe terenul acestă, de când există comună Semeacu; dar cu atât a fost mai mare surprinderea pentru toți cei de față, cari s-au putut convinge, că poporul nostru este capace acolo, unde inteligenții traiesc în bună armonie a face lucruri frumoase, și a aretă progrese. Lauda societății, lauda inițiatorilor și membrilor ei! După finirea concertului a urmat o petrecere de dantiu, carea a ținut până dimineață, când ne despartirăm unii de alții pe deplin și mulțimiți cu cele ce le am audiat și vediat. Semeacu în 16 februarie 1880. Unu martor ocularu.

* **Dr. Titu Maiorescu** a ținut Dominecă trecută prelegerea psihologică anunțată asupra „*intelectului cuvintelor*.” „Romania liberă” luând notitia despre această prelegere scrie următoarele: „Sală Ateului prezentă ieri aspectulu unei adevărate sălăți intelectuale. Dacă acea sală ar fi fost de trei ori mai spațioasă cum este: totu ar fi rămas auditor, care ar fi fost silit să-și priveze de distincția plăcere și de înaltă mulțumire sufletescă, de a ascultă luminosă și elocință lectiune a dlui Titu Maiorescu asupra importantului subiectu: „*intelectulu cuvintelor*.”

* **Tunelulu dela St. Gotthard.** Evenimentulu celu mai însemnatu alu dilor din urmă este scirea, că opulu celu mare, în carele se privește unu adevăratu triumfu alu spiritului omenescu, s'a realizat.

În ziua de 29 februarie nou s'au întâlnit săpăturile de ambele părți și astfelu opulu celu mare începutu în Septembrie 1872 de *Faure*, la carea au lucrat de atunci încôce câte 3000 de lucrători la di este aproape terminat. Conducătoriulu acestei întreprinderi însemnate a murit înse după o muncă de șapte ani, fără a-și fi putut vedea opera terminată.

* **Chirotonire.** Dilele din urmă s'au chirotonit de preotul teologulu absolutu *Georgiu Micuția* pentru parohia *Prevaleni*, protopresviteratulu Halmagiului.

* **Consemnarea contribuțiilor** pe sémă alumeului din Arad în 1879: 1. Belintiu 1 fl. 67 cr. 2. Ictaru 40 cr. 3. Siusianovetiu 50 cr. 4. Hassiasiu 31 cr. 5. Babsia 90 cr. 6. Tergoviste 67 cr. 7. Ohabaforgaci 2 fl. 35 cr. 8. Ficatari 50 cr. 9. Balintiu 30 cr., la olaltă 7 fl. 60 cr., adică șapte floreni și 60 cr. v. a. — Belintiu 17 Fauru 1880. *Georgiu Cratiulescu* m. p. protopresb.

* **Primulu Balu**, Polka mazarca, de dră Erșiliă Nicora a esit de sub tipariu, și se afla de vândere de o cam dată la autorea în Arad. Felicitam prețentora domnișora pentru succesulu obținut. Piesa este bine lucrată și chiar judecată unui specialist în muzică, a dlui Directoru *J. Vasilescu* dela foia muzicală „Liră română” din București o constată din destulă acestă, după cum suntem informați. Este de sigur o faptă laudabilă și demnă de imitată ca cei ce posedă artă și talentu pentru muzică se dea la lumina ariele naționale ale poporului, în cari sunt depuse însemnate tesăure. Meritul celu mai mare alu piesei este tocma caracterulu naționalu datu de autorea.

* **Dietă Ungariei** s'au ocupat șapte săptămăni trecută cu discușiunea generală asupra bugetului pe anul 1880. Discușiunea până în momentul, când scriem aceste încă nu este încheiată.

* **Liră română** Nru 10, foia muzicală, ce apare în București sub direcțiunea dlui Vasilescu conține: Biografia primei cantarete *Elenă Teodorini* cu portretulu, și o poezie dedicată ei; Muzică națională la Romani de *G. Missail*; Lasăți-me se cântă, romantia, poezia de *Matildă Cugler*, muzică de *Gavriil Musicescu*; Subiectulu operei *Evreică*; și sfaturi junimei muzicale de *Robert Schuman*.

* **Cameră României** a votat în ziua de 19 februarie vechiu unu adaos la pensiunea dlui *A. T. Lawrianu* pentru însemnate servicii aduse țării. Totu în acea di a votat și proiectulu de lege, prin care se oprește joculu de loterie în România.

* **La Rheims** s'au arestat unu oficeru prusian în momentul când ridică unu planu. „La Patrie” luând notitia de casulu acestă scrie următoarele: „Oficerulu a fost prins în momentul, când voia să fotografizeze întăriturele fortăreții. Sentinelă fortului Bossu l'a observat, și a găsit la densulu unu aparat fotograficu și mai multe pose de diferite pozițiuni din giuru. Elu a fost arestat, dar nu voiesce a-și — spune nici numele, necum se dea vr'o altă informațiune.

* **Nihilistulu Hartman.** De mai multe dile este arestat în Paris unu individ cu acestu nume, carele a luat parte la atentatulu dela Moscova îndreptat contra țării. Guvernulu rusu cere dela republică franceză, să-și estrăde pe acestu atentator, dar opiniunea publică și bărbați însemnați ca *Victor Hugo* s'au și adresat către guvernul contra

estradarii. Representantul Russiei, contele Orloff a pasit in cauza cu o atitudine plina de tarie pentru estradare. Intr'o conferinta avuta cu primu-ministrul Freycinet, precum cetim in „Alegetoriulu,” ambasadorulu rusu i-spuse acestuia, ca dorindu a nu turbura bunele relatii dintre Franta si Rusia l'a facutu se nu dica nimicu, desi exista sute de nihilisti refugiati in Franta, dar fiind vorba de unu individ de o criminalitate atât de grozava, nu mai pôte tacé. Elu nu scie ce aru raspunde cabinetulu rusu la refuzarea estradarei din partea celui francezu; elu personalu, nu va mai remané inse acreditatu pe langa unu cabinetu, carele ar spriginî pe atentatorulu vietii imperatului seu.

* **Imperatés'a Eugeni'a**, veduv'a lui Napoleon III pléca in vinerea patimiloru in tier'a Zuliloru, ca se véda locul unde au cadiautu fiulu seu. Regin'a Victori'a si fiic'a sa Beatrice i-au si facutu visita de adio.

* **Dl. Dimitrie Sturza** si-a datu dimissiunea din postulul seu de ministru de finantie alu Romaniei. Cu internulu ministeriului finantielor este insarcinatu presedintele consiliului, dlu I. C. Brateanu.

* **Jubileulu Tiarului**. In diu'a de 2 Martie s'a serbatu in Petersburg jubileulu de 25 de ani dela suirea pe tronul a tiarului, dar o serbare in cele mai grele impregiuari, in cele mai triste zile din vietii Suveranului tuturor Rusiloru. La 10 ore dimineti'a imperatulu a aparutu in balconulu palatului, unde a petrecutu o jumetate de ora impresuratu de aclamatiunile entusiastice ale poporului seu. Dupa aceea a primitu corpulu diplomaticu, multiemindu cu acésta ocaziune fiacarui reprezentantu pentru simpatiele exprimate in numele guvernelor ce reprezenta. Pe la 2 ore a esitu in trasura deschisa, si a fost aclamatu de poporu prin stradele, prin cari a trecut. Unele telegrame spunu inse ca acele aclamatiuni nu veniau dela poporu, ci dela multimea cea mare de politici cari se adunaseru inaintea palatului Tiarului.

* **In diet'a Germaniei** s'a cetitu Luni'a trecuta antai'a data proiectulu legei militare. Cu acésta ocaziune luandu consentulu ministrulu de resbelu a disu, ca in urm'a procederiloru urmate de câteva puteri vecine eculibrulu fortieror militare stabilitu in 1874 a fost distrusu; este dara necesariu astadi a-lu restabili. In comisiunea dietei promise a dovedi, ca sarcinele, ce se impun statului prin noulu proiectu de lege sunt cele mai mici possibile. Prin noulu proiectu armat'a permanenta, pe piciora de pace nu este sporita, decât cu aprópe 10,000 de ómeni. Maresialulu Moltke declarà cu acésta ocaziune, ca tóte guvernele voiescu pacea, si ca o voru mantiené, pe cât va fi cu putintia: dar pentru acést'a este de lipsa a spriginî propunerile guvernului.

* **Librari'a romana I. C. Tacitu** din Brasiovu aduce prin acést'a la cunoscinti'a publica, ca a esitu de sub presa, si se afla de vendiare: *Aritmetica*, Esercitie practice cu numerii dela 1—100 pentru incepatori din *anulu alu doilea* de D. Dogaru si I. Davin. Pretiulu 25 cr. v. a. loco Brasiovu. Partea a dou'a cu numerii dela 1—1000 pentru incepatori din *anulu alu treilea*. Pretiulu 25 cr. loco Brasiovu.

* **Unu omu cu capulu tare**, dar cu mintea slaba, a facutu o prinsóre, ca bendu o oca de vinu si o jumetate de rachiu, va poté sparge cu capulu

seu — asia este de tare — o suta de nuci. Prinsórea este primita de aceia, carora li se propune; licuidele si fructele cerute se aducu; ér omulu nostru bendu licuidele incepe smintit'a-i operatiune. Nucile pe rendu suntu puse la marginea mesei in faci'a celui ce au facutu prinsórea, si acest'a lovindu-le cu fruntea sparge in adeveru vr'o 40 si mai bine. Fruntea i-se umflase si din pelea plesnita si venata sangele tiesinesce, inse omulu nostru merge inainte, asia pana la a 50 a nuca, cand ne mai potendu resistá doreriloru se opri. Dusu acasa, sórele dilei viitorie l'a gasitu fara de vietia. Pe fruntea cadavrului seu era unu cucuiu colosalu si negru, ér camaradii din ajunu, venindu se-lu védia, negresitu ca s'au potutu convinge, ca au minte si mai putiena decât nenorocitul cu capulu tare, si s'au departatu cu sufletele incarcate de amara mustrare de consciintia. Scen'a s'a petrecutu in Bucuresti. B. P.

* **Adeveratulu omu nobilu**. Unu lordu englezu, care nu lucrase nimicu nici odata in vietii sa, dise odata catra unu cunoscutu alu seu: „Numai acela este omu nobilu, carele nu lucra nimicu.” „Dar, raspunse acest'a, dar se vedemu! In Angli'a lucra barbatulu, femeia, prunculu, calulu, boulu, ap'a, foculu, numai porculu nu lucra nimicu.” „Asia dara dupa parerea D-tale numai porculu este adeveratulu nobilu.”

* **Unu omu de omenia**. La unu advocatu se presentà odata unu teneru, rogandu-lu se-lu primésca in servitiu. Advocatulu superatu i-dise: cum cutezi se ceri, se te primescu in servitiu, cand tu esti unu lotru, pe carele te am aperatu pentru furtu de doue ori inaintea tribunalului? Se me ierti dle advocatu raspunse petentulu, D-ta ai vorbitu in decursulu aperrarii atâtea lucruri bune si frumóse despe mine, incât eu in urm'a celoru dise de D-ta me credu omulu celu mai de omenia, si speru ca ti-am facutu o bucuria, candu mi-am oferitu servitiulu.

* **Dictatur'a in Russi'a**. Evenementele din timpul din urma si mai cu séma esplosiunea din palatulu de ierna au indemnatu pe tiarulu a lua mesuri extraordinarie pentru sustinerea ordinii. Astfelu a introdusu dictatur'a militara, facendu dictatoru si domnu preste sórtea a 80 de milioane de ómeni pe generalulu *Loris Melicoff*. De aci inainte inaintea lui se voru judecá tóte procesele politice din imperiu. Elu are dreptulu a impune ori ce mesuri, ce i-s'ar paré necesarie pentru sterpirea nihilismului. Acésta dictatura nu a speriatu intru nimicu pe nihilisti. Din contra la 3 Martie n. s'a si incercatu unu atentatu in contra lui. Asupra-i a slobaditu o pusicatura unu teneru. Din intemplantare inse nu l'a nimeritu. Glontulu a mersu fórté aprópe, si a facutu si o gaura prin manta.

* **Spre orientare** ne semtimu detori a face cunoscutu unoru domni abonenti, dela cari am primitu unele reclame, prin cari ne ceru unii numeri din fóia, ca espeditiunea diurnalului nostru se intempla in tóta regul'a; dar trebuie se fia aiurea caus'a, de fóia nu ajunge la destinatiunea sa. De aceea i-rugàm se aiba bunatate a ingrigi la posta, pentruca adesea ieau fóia ómeni streini mai cu séma unde comunele sunt abonate. Altcum numerii reclamati i-am trimesu.

* **Unu ovreiu furatu**. Mare minune! Audi D-ta se-se gasésca ómeni, músterii, cari se lacoméscu se fure ovrei. Cu tóte acestea oricât te ar cuprinde mirarea faptulu s'a intemplantu, éta cum: In Galiti'a

au evreii datin'a, cand mergu la terguri, de inchiriéza mai multi inși unu caru, si apoi se punu in el atâti'a, încât ti-se pare că nici nu potu resuflá, de indesati ce sunt. In dilele trecute erá tocma momentul se se puna in miscare unu astfeliu de caravanu, cand ee se vedi, alergá spre elu unu ovreiu, de gandiai că-i ese sufletulu. Bietulu omu vrea se mérga si elu la tergu, si se rogá se fia primitu. Dar in caru numai erá locu se puni unu paiu necum unu ovreiu. Inde-retulu carului erá inse acatiata o corfa mare cu ca-pacu. Stepanulu corfii, cuprinsu de mila i-oferi se se puna intrens'a, si asia se calatoréscu. De siguru costa mai putinu si cagetá ovreiu, si buf se arunca in corfa, si trage cuperisiulu dupa sené. Carulu se pune in miscare si omulu nostru mergea cá leganatu. Dar pe drumu malheuru, le esu doi hoti înainte. Surugiulu da bice cailoru, si hotii vediendu, că corfa este grea se multiamescu numai cu ea, o taia frumosu fara se observe lumea speriata din caru. Ajunsi la locul de tergu ovreii observa că lipsesce corfa. Stepanulu ei alarméza lumea, ér politi'a trimite doi gendarmi se caute binele perdutu. Cale de câteva ore gendar-mii intalnescu unu ovreiu cu o corfa in spinare. In-trebatu de senatate si-spune istori'a, si dice, că elu s'a treditu, cand cei doi talhari pacaliti i-rasera dóne palmi de resună padurea.

* **Mostenitori pacaliti.** Unu negutiatoriu din Pa-ris, maritandu-si cele dóne fete, impartí tóta averea lui in dóne parti egale, sub conditia espressa ca intr'o diua se manance la un'a din ficele lui, in alta diua la cealalta. Asta aranjare nu potú tiené multa vreme cu pace, căci curendu nobilele fice se saturara de a hraní pe betranulu loru tata. Acesta plangandu-si sórtea se sposedi la unu pretinu alu seu totu negutiatoriu, d. B., cerendu-i sfatulu. Prietenulu dete de pomana neferi-citului betranu 200 napoleoni si 50.000 livre imprumutu pentru o diua. A dóu'a di betranulu poffi la prandiu la elu pe ginerii sei cu nevestele. Prandiulu erá bogatu si vinulu bunu. Cand erau óspetii mai vioi, éta o scrisóre dela amiculu betranului, d. B... in care róga pe betranu se-lu ajute imprumutandu-lu cu 50.000 livre, căci sosindu terminulu de plata alu unei politie, tocmai n'are bani in cassa. „Bucuros, respunse parintele reu tractatu, chiar daca mi ar cere de dóne ori atát'a i-asiu dá pe cuventu; lu-cunoscú si stiú câtu e de cinstitu.“ Rostindu aceste betranulu se duse in odai'a lui si aduse cele 50.000 livre pe care le dete servitoriulu d-lui B... Inchipuiti-ve uimirea gineriloru si ficeloru sale vediendu că betranulu mai are atátia bani. Usioru putemu intielege cât de bine a fostu tractatu de acumu inainte pana la mortea lui parin-tele imprudentu. Dupa ce muri si-lingeau buzele ginerii asteptandu-se la o bogata mostenire. Deschisera cu solemnitate cass'a de bani. Dar care fú deceptiunea loru candu o gasira plina cu pietre, éra pe de asu-pra se aflá urmatorulu biletu: „Un parinte se nu si-imparta nici odata averea pana ce traesce.“ Timp.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelanu clas'a I langa veteranulu parochu Dionisiu Popescu din *Jabarú*, prin acésta se escrie concursu, cu terminu de alegere pe diu'a de **23 Martiu a. c.** stil. vechiu.

Emolumintele suntú: a) 10 jugere de pamentu ara-toriu; b) a trei'a parta din platiulu intra si estravi-ianu parochialu; c) a trei'a parte din birulu paroc-hialu dela 200. nre de case, á un'a mesura de cucu-ruzu in bómbé; d) totu 1/3 din venitele stolari inda-tinate.

Recursele ajustate conformu prescisele Statu-tului organicu, si adresate comitetului parochialu se se tramita parintelui protopopu tractualu Georgiu Cratiulescu in Belincz. p. u. Kiszetó.

Recurentii dupa prealabili'a incunoscintiare a pro-topopului se potú presentá in vr'o Dumineca la bise-ric'a din locu, spre a-si aretá desteritatea in tipicu, cantari séu cuventari bisericesci.

Iaboru, 17 fauru 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **G. Cratiulescu** protop. tractualu.

Pentru deplinirea postului de capelanu de a III. classa, langa veteranulu parochu gr. or. din *Budintiu*, prin acést'a se escrie concursu, cu terminu de ale-gere pe diu'a de 16. Martiu a. c. stilulu vechiu.

Emolumintele suntú: una a trei'a parte din totu venitul si beneficiulu parochiei.

Recursele, instruite conformu presciseloru Sta-tutului organicu, si adresate respectivului Comitetu parochialu gr. or. din *Budintiu*, suntú a se tramite parintelui protopopu tractualu Georgiu Cratiulescu in Belincz per Kiszetó.

Recurentii suntú poffiti a se presentá in vre-o Dumineca la biseric'a gr. or. din locu, spre a-si aretá desteritatea in tipicu si in cantarile bisericesci.

Budintiu, 3. fauru, 1880.

Comitetulu parochialu gr.-or.

In contielegere cu mine: **G. Cratiulescu** m. p. protopopu.

271.
1880.

Dela protopresbiterulu gr. or. din Világos.

Publicare de licitatiune.

Edificarea bisericii din comun'a *Tautiu* de dupa planulu si specificarea aprobata prin Vener. Consis-toriu in a. 1879. Nr. 1562 deja fiendu constatata in pretiu de 10,398 fl. 45 cr., pentru indeplinirea aceleia edificari prin acésta se escrie concursu, si anume: 1. Licitatiune se va tiené in comun'a amintita la **9/21 Martiu 1880** in localitatea scólei la 11 ore ante-meridiane. 2. Planulu si specificarea ce se afla se póte contemplá in fiecare diua pana la médiadi in cance-lari'a protopopésca la subscrisulu in Siri'a: Spre care scopu intreprindfectorii de a edificá sunt poffiti la aceea licitatiune cu acelu oblegamentu, ca se depuna pe mésa 10% bani numerati ca Vadiu. Se potú iná-intá inse la subscrisulu pana la diu'a penultima de licitatiune si oferte sigilate dinpreuna cu vadiu.

Siria (Világos) 13/25 Febr. 1880.

Georgiu Vasileviciu
protopopu.